

INCENDI RIBERA D'EBRE 2019

Entre cendres

Entre cendres és un estremidor document que TV3 oferirà al *Sense ficció*, el proper dimarts 7, sobre el gran incendi que l'estiu de 2019 va devastar el nord de les Terres de l'Ebre. Tres joves cineastes flixanques, Xènia Ciuraneta, Alba Francín i Maria Pena ens proposen una reflexió sobre la tempesta de foc que, entre el 26 de juny i el 7 de juliol, va devastar més de 5.000 hectàrees de bosc, garriga i conreus de la Ribera d'Ebre (la Torre de l'Espanyol, Vinebre, Flix i la Palma d'Ebre), les Garrigues (Bovera i la Granadella) i el Segrià (Maials i Llardecans).

Haurem de començar una mica pel final, dir que el film posa el país davant d'un espill implacable i, per tant, transcendeix de llarg l'interès local i regional. Perquè, *mutatis mutandis*, com succeeix amb el fenomen artístic i sociològic d'*Alcaràs*, de Carla Simón, ens mostra la urgència de plantejar el debat nacional sobre què som i què volem ser en un futur que cada cop és menys nostre, com afrontar amb certes garanties el canvi climàtic, què hem de fer amb els nostres pagesos, decidir si hem d'apostar seriosament per la nostra agricultura i ramaderia o volem donar per perduda la

nostra sobirania alimentària, com podem evitar la desertització -en el sentit lul·lià- de la Catalunya interior, com assegurar el relleu generacional al camp, com frenar la desaparició galopant del mosaic paisatgístic, de la seqüència bosc/conreu/espai urbà que fins fa cinquanta anys era el nostre territori nacional, com fomentar l'economia circular de manera que l'euro que surt de la nostra butxaca reverteixi a la del veí, en lloc d'anar a parar a l'altre cap de món.

En plena efervescència de la neocollonada urbanita coneguda com a moviment *foodie* -una versió cutre del *gourmet*- ens cal decidir si ens podem permetre el luxe personal i planetari de posar a taula taronges de Sud-àfrica, en lloc de les de Xerta, avellanes de Turquia, en lloc de les de Riudoms, espàrrecs del Perú, en lloc dels de Gavà, vedella de Nebraska, en lloc de la de Llavorsí o l'oli d'oliva del Marroc, en lloc d'optar per l'arbequí, que els italians compren massivament per amorosir l'oli llampant sicilià. Tot plegat, mentre, de retruc, condemnem al pacte de la fam els nostres productors i estressem el planeta amb vols innecessaris, absurds. Prou sabem que hi ha una solució

senzilla: el consum de proximitat, que ens aporta la prevenció d'incendis amb els mosaics dels camps conreats, els aliments frescos de qualitat, els preus justos i competitius, la protecció del medi i l'ocupació al món rural, però tot això ho sabem sobradament en el pur nivell contemplatiu, el de la *theòria*, paralizats en la nostra estupidesa, que ens impedeix passar a la praxis concreta amb un acte tan senzill i alhora tan decisiu com consumir racionalment, en l'exercici conscient d'un dels pocs drets que encara ens deixa el capitalisme salvatge: comprar allò que ens dona la gana.

Són un seguit de consideracions que susciten les imatges dels boscos devastats, l'angoixa de la gent, les emocions que costen de contenir quan sabem que passaran anys abans que torni a donar fruit la terra, aquesta terra concreta, la minúscula pàtria que ens ha arribat des dels avantpassats, sis, set, potser deu, generacions de gent treballant en estius sufocants i en hiverns inclements el tros que ara és terra calcinada, les oliveres seculars que només són llenya recargolada, els ametllers que ja no floriran, els fruiters que caldrà arrencar, tots els pinars absents que ara han

deixat la muntanya despallada com una vella impúdica.

Marc Castellnou, riberenc de Tivissa, és el cap del GRAF, el Grup de Recolzament d'Actuacions Forestals, i una autoritat mundial en la lluita contra el foc. Explica que ens trobem davant d'un incendi de sisena generació, de canvi climàtic, res a veure amb els de fa cinquanta anys, fins i tot amb els de vint anys enrere, amb una velocitat de propagació increïble, molt superior a la capacitat d'extinció, a causa de la meteorologia extrema i les immenses reserves de combustible dels boscos estressats i els camps abandonats. "Fa cinquanta anys els boscos eren el trenta per cent del nostre territori. Ara en són el setanta", recorda.

Ara cal saber sacrificar grans extensions de paisatge per poder controlar i extingir l'incendi. El foc de 2019 tenia un potencial de vint mil hectàrees i *només* en va cremar cinc mil. El batlle de Flix, Francesc Barbero, recorda la difícil decisió d'immolar quatre mil hectàrees del seu terme per poder delimitar el foc i salvar el Priorat i les Garrigues. Gemma Carim, alcaldessa de Vinebre i presidenta del Consell Comarcal, recorda la fraternitat ri-

Xavier Vega i Castellví
professor i filòsof

berença amb els afectats. Els germans Alentorn rememoren tota una vida de treball desapareguda en qüestió de minuts: no saben si podran tornar a començar. El jove Pau Ciuraneta lamenta el nul reconeixement social que té la gent del camp, la bona gent que ens alimenta i que són els jardiniers del territori. Quatre generacions de la família Masip parlen en un dinar campestre de l'impossible relleu generacional de la pagesia. Les dos xiquetes -quatre i set anys- escolten distretament les lamentacions jermíques dels grans, mentre endrapen les costelles de xai a la brasa. A la seqüència final, caminen entre les cendres dels camps solitaris. Potser ens volen suggerir que aquest cop, i sense que serveixi de precedent, les estirps condemnades a cent anys de solitud tindran una segona oportunitat sobre la terra.